

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1916 kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

I en till riksdagen den 11 februari 1916 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 109, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att i de i berörda protokoll närmare angivna, under 24 särskilda punkter upptagna ärenden, medgiva försäljning av kronoegendomar eller upplåtande av lägenheter från sådana egendomar.

Beträffande utredningen i dessa ärenden tillåter sig utskottet att hänvisa till innehållet i förberörda statsrådsprotokoll.

I fråga om de under punkterna 1—19 i förevarande proposition upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

1) *dels* att de i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheterna Urfjällsägän samt litt. B, litt. C och litt. D må var för sig med i samma protokoll angivet om-

[1.º)]

^o) Hänvisar till punkt i Kungl. Maj:ts proposition.

råde från förra militiebostället 2 mantal Dalbygård nr 1 och 2 i Dalby socken av Uppsala län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för innehavare av lägenheten litt. D till fri utfartsväg över stamhemmanet;

dels ock att ett i samma protokoll omförmält, med litt. A betecknat område må från egendomen till Dalby församling och kommun försäljas mot en köpeskillning av 950 kronor och under villkor i övrigt:

att köpeskillningen erlägges kontant vid tillträdet;

att, där så från kronans sida påfordras, i områdets gräns mot kronans mark på församlingens och kommunens bekostnad uppföres och för framtiden underhålles lämpligt stängsel;

att köparen ensam svarar för de med områdets avskiljande och lagfart å fånget förenade kostnader;

att den genom området upptagna avloppsgraven städse av församlingen och kommunen underhålles till sådan storlek, att ovanför liggande mark därigenom erhåller tillräckligt avlopp; samt

att skolbarnen skola vid gång till och från skolehus å området äga rätt trafikera den väg, som från Viggebygränsen leder till bygdevägen åt Västeråker över ägofigurerna nr 48 och 44 å en i ärendet åberopad karta;

[2.]

2) att sex med litt. A, B, C, D, E och F betecknade lägenheter må var för sig med av departementschefen tillstyrkt område från förra militiebostället Dagöholm nr 1—4 med Bronäs nr 1, Ulvstorp nr 1 och Kjesebro nr 1 om tillsammans $2\frac{7}{8}$ mantal i Lerbo socken av Södermanlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[3.]

3) att lägenheterna Sandudden, Sandvik, Lindesberg, Risberget, Skärforsen och Torsdal må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Trosby nr 1 jämte Nybrotorp nr 1, ett torp, i Tjällmo socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av

egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt till vägar för kronan och innehavare av vissa lägenheter på sätt uppskattningsmännen föreslagit;

4) att lägenheterna Skogstorp, Grantorp, Falla och Gatan må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra häradshövdingbostället 1 mantal Västerlösa nr 1 i Rogslösa socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; [4.]

5) att två med litt. B och litt. C betecknade lägenheter med tillägg beträffande litt. B av vägområde, såsom domänstyrelsen föreslagit, må var för sig från förra militiebostället 1½ mantal Hogstad nr 9 och 10 jämte Hogstad nr 5, en tomt, i Hogstads socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten litt. C att såsom väg fritt begagna ovan nämnda, lägenheten litt. B tillagda vägområde; [5.]

6) att lägenheten Högmö må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Boetorp nr 1 i Åtvids socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; [6.]

7) att lägenheten Högskog må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $\frac{3}{4}$ mantal Viggeby nr 1 i Skärkinds socken av Östergötlands län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenhetens innehavare till fri utfartsväg över stamhemmanet men med skyldighet för honom att från och med det år, då tillträdet sker, på sätt domänstyrelsen föreslagit, ansvara för andel i de på stamhemmanet belöpande annuiteter å ett i statsrådsprotokollet omförmält odlingslån; [7.]

8) att torpen Fredriksdal och Börjestock må vart för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Nässja nr 1 i Hjälmseryds socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från [8.]

kronoegendomar, med förbehåll om skyldighet för torpens innehavare att upplåta vägar över torpen på sätt uppskattningsmännen föreslagit;

[9.]

9) att torpet Kejsarkullen må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Mederhult nr 1 med underlydande lägenheterna Horvedsfall nr 1, en utjord, och Horsfall nr 1, en utjord, i Korsberga socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för torpets innehavare till fri utfartsväg över egendomens ägor samt med förbehåll att i upplåtelsen ej ingår ståndskogen å torpets skogsskifte;

[10.]

10) att kronoegendomarna $\frac{3}{4}$ mantal Mölleryd nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Havseryd nr 1 i Eksjö socken av Jönköpings län må var för sig försälas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med förbehåll att till försäljning för kronans räkning utstämplad skog å Mölleryd ej ingår i försäljning av denna fastighet;

[11.]

11) att lägenheten Hybba må med i statsrådsprotokollet angivet område från de till kronoparker avsatta kronoegendomarna $\frac{1}{2}$ mantal Djorarp nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Svenseryd nr 1 i Ödestugu socken av Jönköpings län försälas till förre soldaten C. F. Pripp för en köpeskilling av 2,950 kronor samt i övrigt enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[12.]

12) *dels* att lägenheten Karlsberg må med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Boda nr 1 i Säby socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av lägenheten Mossebo till utfartsväg över lägenheten;

dels ock att den till samma egendom hörande lägenheten Kvillarna må med i statsrådsprotokollet angivet område försälas å offentlig auktion till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor, med skyldighet för köpare att för lägen-

heten deltaga i kostnaderna för ett vattenavledningsföretag, avseende Svartåns reglering, men med rätt till lägenheten därvid tillkommande ersättningsbelopp;

13) att torpen Lilla Salshult, Nybygget och Hamnardal må vart för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället $1\frac{1}{2}$ mantal Salshult nr 1 och 2 i Korsberga socken av Jönköpings län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med rätt för lägenheternas innehavare till fria utfartsvägar över stamhemmanet;

[13.]

14) *dels* att den till förra militiebostället $\frac{1}{4}$ mantal Kärr nr 1 och $\frac{1}{2}$ mantal Munkanäs nr 1 i Urs-hults socken av Kronobergs län hörande samfälligheten Knallen må med av domänstyrelsen föreslaget område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, under förbehåll om rätt för innehavare av stamhemmanen och därifrån avskilda delar att begagna de såsom ägofigurena nr 89 och 102 å en i ärendet åberopad karta över Kärr utmärkta vägar;

[14.]

dels ock att, sedan de i bostället ingående hemmanen blivit vart för sig ägostyckade, hemmanet Kärr i tre lotter, bestående en av området litt. a, en av området litt. c eller torpet Högahult och den tredje av egendomen i övrigt, samt hemmanet Munkanäs i fyra lotter, å en i ärendet åberopad karta över detta hemman betecknade med litt. A, B, C och D, följande fem lägenheter, nämligen: Kärr litt. a, Kärr litt. c med Munkanäs litt. D, Munkanäs litt. A, Munkanäs litt. B och Munkanäs litt. C, må var för sig upplåtas enligt nyssnämnda grunder samt med förbehåll beträffande Munkanäs litt. B om rätt för Maria Olsdotter att utan avgäld under sin återstående livstid bruka och bebo lägenheten Vaktstugan med tillhörande trädgårdstäppa och med iakttagande att den å ägofigurena nr 45, 46 och 47 stående ladugården icke skall ingå i köpet av Munkanäs litt. B utan tillhöra köparen av Munkanäs litt. A;

15) att lägenheterna Östratorp, Södratorp, Väktartorpet och Osaboda må var för sig med i statsråds-

[15.]

protokollet angivet område från förra militiebostället 1 $\frac{1}{8}$ mantal Strättö med Osaboda nr 1 i Ryssby socken av Kronobergs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[16.]

16) att två i statsrådsprotokollet omförmälda, med litt. A och B betecknade lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från förra militiebostället 1 mantal Köksmåla nr 1 och 2 i Misterhults socken av Kalmar län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar, med förbehåll beträffande lägenheten litt. A om rätt ej mindre för torparen Oskar Efraim Andersson till hembud å densamma än även för C. Magnusson att under sin återstående livstid avgiftsfritt kvarbo i honom tillhöriga hus å lägenhetens område;

[17.]

17) att de med litt. pI, qI, rI, sI, åI och u betecknade jordområden av det under förra militiebostället 7 $\frac{1}{2}$ mantal Tomarp nr 1 avhysta hemmanet $\frac{1}{16}$ mantal Rosendal nr 1 i Kvidinge socken av Kristianstads län må vart för sig till åsatt saluvärde försäljas till vissa i statsrådsprotokollet angivna personer, med skyldighet för köparna att kontant erlägga köpeskillingarna vid köpens avslutande samt bestrida kostnaderna för områdenas avskiljande och lagfarande;

[18.]

18) att det till förra militiebostället $\frac{1}{8}$ mantal Klamby nr 13 i Brandstads socken av Malmöhus län hörande ängskiftet må med i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[19.]

19) att sju i statsrådsprotokollet omförmälda lägenheter må var för sig med i samma protokoll angivet område från förra militiebostället 1 mantal Fleninge nr 6 och 31 i Fleninge socken av Malmöhus län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[20.]

20) I punkten 20 av förevarande proposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att de till förra militiebostället 2 mantal Bråland nr 1 och 2, norra och södra, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län hörande

lägenheterna Frukvarn nr 1 samt Klovebro och Klovestrupen nr 1 med tillhörande utmål enligt laga syn den 7 december 1868 ävensom lägenheten Mjölнарbacken må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande enligt de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor samt under förbehåll om rätt dels för Karolina Sofia Augustsdotter att under sin återstående livstid utan avgäld kvarbo i backstugan Klovbron, dels ock för arrendatorn av huvudgården Bråland att under tiden till den 14 mars 1930, så länge kvarnverksamhet fortfarande drives vid lägenheterna, tillföra huvudgården all den gödsel, som vid kvarnen samlas efter kvarnbesökandes hästar och andra dragare.

Mot försäljning av ifrågavarande lägenheter, vilkas huvudsakliga värde synes ligga i den därvarande vattenkraften, har utskottet intet att erinra. Ej heller giver det därå beräknade värdet anledning till någon invändning från utskottets sida. Emellertid vill utskottet, då det här gäller avyttrande av en staten tillhörig vattenkraft av ej så obetydlig omfattning och då försäljningen därav enligt det föreliggande förslaget är avsedd att äga rum å offentlig auktion, framhålla vikten av att auktionen varder i vederbörlig ordning utlyst i så god tid, att, därest ortsintressenterna skulle hava för avsikt att genom någon inom orten bildad sammanslutning förvärva vattenkraften i fråga för tillgodoseende av kringliggande orts behov, dessa må hinna före auktionen vidtaga erforderliga förberedande åtgärder i nämnda syfte.

Under uttalande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva att de till förra militiebostället 2 mantal Bråland nr 1 och 2, norra och södra, i Foss socken av Göteborgs och Bohus län hörande lägenheterna Frukvarn nr 1 samt Klovebro och Klovestrupen nr 1 med tillhörande utmål enligt laga syn den 7 december 1868 ävensom lägenheten Mjölнарbacken må å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande enligt de i brevet den 29 maj 1874 omförmälda villkor samt under förbehåll om rätt dels för Karolina Sofia Augustsdotter att under sin återstående livstid utan avgäld kvarbo i backstugan Klovbron, dels ock för arrendatorn av huvudgården Bråland att under tiden till den 14 mars 1930, så länge kvarnverksamhet fortfarande drives vid lägenheterna, tillföra huvudgården all den gödsel, som vid kvarnen samlas efter kvarnbesökandes hästar och andra dragare.

I fråga om de under punkterna 21—24 i förevarande proposition upptagna framställningarna har utskottet icke något att erinra. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen må medgiva,

[21.]

21) att lägenheterna Soldatstommen nr 360 och Lillemossen må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område från förra militiebostället 1 mantal Börsle nr 3 Per- eller Östergården i Väne—Åsaka socken av Älvsborgs län upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar samt med rätt för soldaten A. G. Bäck till hembud å förstnämnda lägenhet.

[22.]

22) att den till kronoegendomarna Torp nr 1 och Kastensbol nr 1 i Långseruds socken av Värmlands län hörande Torpsön må upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar;

[23.]

23) att, sedan den till $\frac{5}{41}$ mantal av förra militiebostället Berg nr 1 i Hallsbergs socken av Örebro län hörande utägan Vingen blivit i överensstämmelse med uppskattningsmännens förslag delad i 14 lägenheter, dessa lägenheter må var för sig med i statsrådsprotokollet angivet område upplåtas enligt gällande grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från kronoegendomar; samt

[24.]

24) att av det jämlikt riksdagens beslut år 1900 från kronoparken Brännheden i Norsjö socken av Västerbottens län avskilda område vid Bastuträskis järnvägsstation de arealer, som upptagits i förste lantmätaren K. I. Grubbströms i statsrådsprotokollet omförmälda förslag, må utan hinder av riksdagens nämnda beslut för i samma förslag upptagna köpeskillingar försäljas till innehavarna av i förslaget angivna tomter.

Stockholm den 4 maj 1916.

På jordbruksutskottets vägnar:

RAOUL HAMILTON.

Närvarande: se memorial nr 59.